Oświadczenie złożone
przez senatora Wadima Tyszkiewicza
w dniu 9 lutego 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów i gospodarki Andrzeja Domańskiego oraz do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Waldemara Żurka

Szanowni Panowie Ministrowie!

Zwracam się z prośbą o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do umożliwienia korzystania ze zwolnienia z podatku VAT (zwolnienia podmiotowego) przez aplikantów adwokackich i radcowskich wykonujących działalność w formie jednoosobowej działalności gospodarczej.

Zwolnienie podmiotowe w VAT co do zasady służy ograniczeniu obciążeń administracyjnych najmniejszych przedsiębiorców. Obecnie jest ono powiązane z limitem wartości sprzedaży, który wynosi 240 tysięcy zł. W praktyce oznacza to, że nawet początkujący prawnicy na etapie aplikacji – pomimo niskich przychodów, krótkiej historii działalności i wykonywania czynności pod nadzorem patrona – nie są objęci narzędziem deregulacyjnym, które ustawodawca przeznaczył dla drobnych przedsiębiorców. Jednocześnie oficjalne wyjaśnienia administracji skarbowej wskazują, że korzystanie ze zwolnienia podmiotowego co do zasady ogranicza bieżące obowiązki rozliczeniowe, co jest szczególnie istotne dla mikrofirm.

Skutki tego rozwiązania są wielowymiarowe.

Po pierwsze, podatek VAT w usługach prawnych świadczonych na rzecz konsumentów i wielu małych podmiotów jest w istocie dodatkowym kosztem, który podnosi cenę pomocy prawnej oraz ogranicza wynagrodzenie aplikanta, przez co utrudnia dostęp do tańszej obsługi prawnej.

Po drugie, dojdzie do zmniejszenia bariery wejścia do zawodu i ograniczenia kosztów administracyjnych po stronie osób, które są w toku obowiązkowego szkolenia zawodowego, często rozpoczynają aktywność gospodarczą w sposób wymuszony realiami rynku (model B2B), świadczą usługi o niewielkiej skali (z reguły znacząco poniżej limitu 240 tysięcy zł). Postulat jest spójny z kierunkiem polityki deregulacyjnej, w ramach której państwo zdecydowało się na podwyższenie limitu zwolnienia podmiotowego i wskazywało ten krok jako instrument zmniejszający koszty funkcjonowania małych firm.

Po trzecie, kierunek europejski w zakresie rozwiązań dla najmniejszych przedsiębiorców zmierza do ograniczania obciążeń *compliance* i umożliwiania zwolnienia z VAT drobnym podmiotom: od 1 stycznia 2025 r. w ramach unijnych zasad tzw. SME scheme akcentuje się VAT exemption i łagodzenie obowiązków w VAT dla małych przedsiębiorstw. Zasadne jest więc pytanie, czy obecne krajowe, kategoryczne wyłączenie usług prawniczych w odniesieniu do aplikantów wykonujących działalność w minimalnej skali nadal odpowiada celom systemu.

Należy również zwrócić uwagę na to, iż w 2026 r. istotnie wzrosły koszty samego odbywania aplikacji: od 1 stycznia 2026 r. roczna opłata za aplikację adwokacką i radcowską wynosi 6 tysięcy 500 zł. Wzrost tej opłaty należy postrzegać jako realne podniesienie bariery finansowej wejścia do zawodu, zwłaszcza dla osób młodych, rozpoczynających samodzielną aktywność zawodową i równolegle ponoszących inne konieczne wydatki związane z kształceniem. W tym kontekście utrzymywanie dodatkowych obciążeń administracyjno-podatkowych od pierwszych, często niewielkich przychodów – bez możliwości skorzystania ze zwolnienia podmiotowego z VAT – pogłębia problem dostępu do zawodu i jest sprzeczne z deklarowanym kierunkiem upraszczania funkcjonowania najmniejszych działalności.

W mojej ocenie racjonalnym, proporcjonalnym i bezpiecznym fiskalnie rozwiązaniem byłoby wprowadzenie wąskiego wyjątku w ustawie o VAT, polegającego na dopuszczeniu zwolnienia podmiotowego dla aplikantów adwokackich i radcowskich prowadzących JDG – wyłącznie do wysokości limitu z art. 113 ust. 1 – poprzez modyfikację wyłączenia dotyczącego usług prawniczych (art. 113 ust. 13). Rozwiązanie to można dodatkowo zabezpieczyć warunkami antyabuzywnymi, np. ograniczeniem do okresu posiadania statusu aplikanta oraz wyłączeniem sytuacji „sztucznego" dzielenia działalności.

W związku z powyższym uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy minister finansów i gospodarki rozważa przygotowanie zmiany ustawy o VAT polegającej na umożliwieniu aplikantom adwokackim i radcowskim prowadzącym JDG korzystania ze zwolnienia podmiotowego (do limitu sprzedaży) poprzez wprowadzenie wyjątku od wyłączenia dla usług prawniczych?

2. Jakie były pierwotne przesłanki wprowadzenia wyłączenia usług prawniczych ze zwolnienia podmiotowego i czy – w ocenie resortu – przesłanki te w takim samym stopniu dotyczą aplikantów wykonujących działalność w niewielkiej skali?

3. Czy resort finansów dysponuje szacunkami skutków budżetowych ewentualnego dopuszczenia zwolnienia podmiotowego dla tej wąskiej grupy?

4. Czy minister sprawiedliwości planuje podjąć inicjatywę lub współpracę międzyresortową z ministrem finansów i gospodarki w celu wypracowania rozwiązań wspierających wejście do zawodu (w tym prowadzenie JDG przez aplikantów) bez nadmiernych barier administracyjno-podatkowych?

Mając na uwadze potrzebę ułatwiania startu zawodowego, wspierania mikroprzedsiębiorczości oraz poprawy dostępności pomocy prawnej, uprzejmie proszę o pilne i wyczerpujące odniesienie się do powyższych kwestii.

Z poważaniem
Wadim Tyszkiewicz
senator RP